

Višja strokovna šola

KRATICE,
OKRAJŠAVE,
POJMI

Marec, 2018

POJASNILO

Ta zbirka KRATIC, Okrajšav in Pojmov je začela nastajati na začetku šolskega leta 2017/2018 in vsebuje večino kratic in okrajšav, ki so bile uporabljene v diplomskih nalogah v tem in preteklem šolskem letu pri diplomantih na različnih višjih strokovnih šolah s področja strojništva in drugega inženirstva, predvsem pa: kakovosti, trženja, varnosti, tehničnih predpisov in načrtovanja (razvijanja) proizvodov in procesov

Gradivo se pripravlja na osnovi pregledovanja diplomskih nalog študentov in sicer v delu predstavljenih, pojasnjenih in uporabljenih kratic in okrajšav. Tako nastajajoči seznam naj bi bil v pomoč vsem študentom in drugim pri pisanju diplomskih nalog in tudi vseh drugih nalog ter pri izvajanju drugih aktivnosti v okviru višješolskega strokovnega izobraževanja, predvsem na programu strojništva.

Poleg predstavitve izbranih kratic in okrajšav ter njihovega pomena so v posameznih primerih dodana še dodatna pojasnila o vsebini teh kratic, podane so tudi usmeritve na spletne povezave, kjer je o tem možno pridobiti še podrobnejša pojasnila.

H kraticam in okrajšavam so v tej zbirki smiselno dodani nekateri v inženirstvu zelo pogosto pojavljajoči pojmi s pojasnili o njihovem pomenu.

(V svojih nalogah uporabniki vseh teh dodatnih pojasnil ne boste zapisovali v sezname uporabljenih kratic in okrajšav, lahko pa jih seveda drugače koristno uporabite.)

Zbirka se stalno dopolnjuje in po potrebi tudi popravlja. Vsi uporabniki ste zaproseni, da pri tem sodelujete. Pomagate lahko s svojimi komentarji, opozorili na nepravilnosti in pomanjkljivosti ter seveda s predlogi za vključevanje novih vsebin.

Vse, ki vas še bolj zanimajo posamezni pojmi, kot jih pogosto srečujemo in uporabljamo v inženirstvu in tudi sicer širše v vsakodnevem življenju, vabim k uporabi prav tako nastajajočega priročnika: Terminologija v inženirstvu.

Seznam ureja:

Janez Dulc – višješolski predavatelj za področja pri predmetih: KZP, TPN, VDO

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV TER POJMOV S POJASNILI

KZP	Kakovost in zanesljivost procesov, predmetno področje v okviru višješolskega strokovnega izobraževanja. Katalog znanja .
Kakovost	<p>Skladnost z zahtevami in pričakovanji (družbenega okolja, zainteresiranih strani, odjemalcev, kupcev, uporabnikov ...).</p> <p>Kakovost je stopnja, na kateri je skupek svojstvenih karakteristik in izpolnjuje zahteve za proizvod (izdelek in storitev), proces, organizacijo. (ISO 9001:2015)</p> <p>Koordinirane aktivnosti v vsaki organizaciji, ki so vezane na: planiranje, nadzor, zagotavljanje in izboljševanje kakovosti proizvodov in procesov; cilji kakovosti, ki si jih organizacija postavi, morajo biti doseženi na maksimalno učinkovit način.</p>
Sistem vodenja kakovosti	Sistem za vzpostavljanje politike, ciljev in procesov za doseganje teh ciljev. (ISO 9001:2015).
Standard	<p>Od priznanega organa za standardizacijo, znotraj ene ali več organizacij, združenj ali držav, usklajene specifikacije, ki so v pomoč pri organiziranju, načrtovanju proizvodov in procesov.</p> <p>Osnovne informacije o nekem standardu najdete najenostavneje na spletnih straneh http://ecommerce.sist.si, preko iskalnikov tako, da vpišete oznako standarda (npr. SIST EN ISO 9001:2015 ali pa kar enostavno samo ISO 900) in bodite pozorni na ponujene strani glede jezika in predvsem glede zadnje veljavne izdaje ...</p> <p>Imamo veliko tako imenovanih harmoniziranih (=znotraj EU usklajenih) evropskih standardov za različne vrste proizvode, ki so sicer neobvezni, a podpirajo tehnične predpise za posamezne vrste proizvodov; seznam vseh teh standardov je dosegljiv na spletnih straneh MGRT (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo): http://www.mgrrt.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/notranji_trg/seznami_harmoniziranih_standardov/ ali pa kar neposredno na spletnih straneh EU (Evropske unije): https://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/harmonised-standards_sl</p>

MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
ISO	V vseh jezikih enotna kratica za mednarodni standard, ki je izvedena iz grške besede isos, ki pomeni enak; tudi kratica za mednarodno organizacijo za standardizacijo. (ang.: International Organization for Standardization)
SIST	Slovenski inštitut za standardizacijo, tudi oznaka za slovenski standard.
EN	Evropski standard. (ang. European Norm, fr. Norme Europeenne)
EN ISO	Evropski standard EN, ki je nastal s prevzemom mednarodnega standarda ISO.
SIST EN	Slovenski standard SIST, ki je nastal s prevzemom evropskega standarda EN.
SIST ISO	Slovenski standard SIST, ki je nastal s prevzemom mednarodnega standarda ISO.
SIST EN ISO	Slovenski standard SIST, ki je nastal s prevzemom evropskega standarda EN ISO.
ISO 9000:2015	Mednarodni standard: Sistemi vodenja kakovosti - Osnove in slovar; standard je prevzet tudi kot evropski in slovenski standard (SIST EN ISO 9000:2015).
ISO 9001:2015	Mednarodni standard: Sistemi vodenja kakovosti – Zahteve; standard je prevzet tudi kot evropski in slovenski standard (SIST EN ISO 9001:2015).
IATF	International Automotive Task Force (en); Mednarodno združenje avtomobilskih proizvajalcev.
IATF 16949	Poseben (avtomobilski) standard na osnovi tehničnih specifikacij sistema vodenja kakovosti – posebne zahteve za uporabo v organizacijah z serijsko proizvodnjo in proizvodnjo rezervnih delov v avtomobilski industriji; pomeni nadgradnjo standarda ISO 9001; glede na zadnjo izdajo standarda ISO 9001:2015 je izšel nov standard IATF 16949:2016, ki nadomešča (še veljavni) standard ISO TS 16949:2009; novi IATF 16949 v celoti spoštuje zahteve standarda ISO 9001:2015 oziroma le-tega nadgrajuje.

Proces	Sistem povezanih aktivnosti v katerekoli organizaciji z jasno izraženimi vhodi in s koriščenjem virov v njihovem spreminjanju v izhode z ustvarjeno dodano vrednostjo.
Organizacija	Oseba ali skupina ljudi, ki ima lastne funkcije z odgovornostmi, pooblastili in odnosi za doseganje ciljev. (po: ISO 9001:2015)
Kontekst organizacije	Organizacija mora opredeliti, katera zunanja in notranja vprašanja so pomembna za njen namen in njeno strateško usmeritev, ter katera vplivajo na njeno zmožnost doseganja predvidenih rezultatov njenega sistema vodenja kakovosti. (po: ISO 9001:2015)
Planiranje kakovosti	Planiranje kakovosti – del vodenja kakovosti osredotočen na zastavljanje ciljev kakovosti in na opredelitev potrebnih izvedbenih procesov, ter pripadajočih virov za doseganje ciljev kakovosti. (po: ISO 9001:2015)
Zagotavljanje kakovosti	Zagotavljanje kakovosti – del vodenja kakovosti osredotočen na vzbujanje zaupanja, da bodo zahteve glede kakovosti izpolnjene. (po: ISO 9001:2015)
Obvladovanje kakovosti	Del zagotavljanja kakovosti osredotočen na izpolnjevanje zahtev glede kakovosti. (po: ISO 9001:2015)
Dokumentirane informacije	Informacije, ki jih mora organizacija obvladovati in vzdrževati, ter medij, ki jih vsebuje. (po: ISO 9001:2015)
Odjemalec	Oseba ali organizacija, ki bi lahko prejela, ali ki prejme izdelek ali storitev, ki je tej organizaciji namenjena, ali ki ga ta zahteva. (po: ISO 9001:2015)
Zainteresirane strani	Osebe ali organizacije, ki lahko vplivajo na odločanje ali dejavnost, na katere lahko vpliva odločitev ali dejavnost organizacije ali ki se lahko čutijo pod njenim vplivom. (po: ISO 9001:2015)
Kompetentnost osebe	Zmožnost uporabe izobrazbe, usposobljenosti, veščin in izkušenj za doseganje predvidenih ciljev. (po: ISO 9001:2015)

EFQM	<p>European Foundation for Quality Management (en); gre za model odličnosti EFQM kot splošen in neobvezujoč okvir, ki temelji na devetih vsebinskih področjih oziroma rezultatih, ki jih je potrebno obravnavati pri analizi vsake organizacije; več o tem npr. na:</p> <p>http://www.mirs.gov.si/delovna_podrocja/poslovna_odlicnost/predstavitev_mo_dela_odlicnosti_efqm_in_kazalnika_efqm_globalni_indeks_odlicnosti/.</p> <p>Organizacija, ki želi biti uspešna, ne glede na sektor, velikost, strukturo ali zrelost mora vzpostaviti ustrezen sistem upravljanja oziroma celosten model poslovanja. Model odličnosti EFQM je tako ena izmed možnosti in predstavlja praktično orodje, ki organizacijam omogoča oceniti, kje na poti odličnosti so, kje imajo še priložnosti, jih usmerja k ciljnemu razmišljanju in povezovanju ter daje osnovno strukturo sistema menedžmenta organizacije.</p>
TQM	<p>Total Quality Management (en); celovito obvladovanje kakovosti; sodobni pristop vodenja in uporaba metod izboljševanja poslovanja kot nuja in predstavlja predpogoj za uspešen tržni nastop organizacije; osnovna ideja je, da se gašenje problemov zamenja s preprečevanjem le teh in pripelje na trg odlično kakovost, v procesih pa se minimizira stroške zaradi ne kakovosti na nič.</p>
SZKO	<p>Slovensko združenje za kakovost in odličnost; http://www.szko.si/</p>
VDO	<p>Varnost pri delu in varovanje okolja, predmetno področje v okviru višješolskega strokovnega izobraževanja; Katalog znanja</p>
VZD	<p>Varnost in zdravje pri delu (napačno: VPD – Varstvo pri delu).</p>
Ocenjevanje tveganj	<p>Proces, ki omogoča prepoznavanje tveganj in uvajanje ustreznih preventivnih ukrepov za vzdrževanje varnosti in zdravja pri delu v delovnih procesih; tveganje je običajno opredeljeno kot kombinacijo verjetnosti za nastanek nezgode in resnosti nezgode (posledic le-te).</p>
OSHA	<p>Occupational Safety and Health Administration (en); EU-OSHA: Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu; https://osha.europa.eu/sl; priporočena stran za področje varnosti in zdravja pri delu: http://www.osha.mddsz.gov.si/</p>

OiRA	Spletna aplikacija kot interaktivno orodje, namenjeno ocenjevanju tveganja v posameznih gospodarskih dejavnostih ... http://www.osha.mddsz.gov.si/oira-ocenjevanje-tveganja .
SRO	Sistem ravnanja z okoljem (kot ga določa mednarodni standard ISO 14001).
ISO 14001:2015	Mednarodni standard: Sistemi ravnanja z okoljem - Zahteve z navodili za uporabo; standard je prevzet tudi kot evropski in slovenski standard (SIST EN ISO 14001:2015).
EMAS	Shema EMAS (ang. Eco Management and Audit Scheme) je namenjena ocenjevanju in izboljšanju okoljskega učinka v organizacijah ter informiranje javnosti o tem področju. Shema EMAS postavlja kot osnovo zahteve iz standarda ISO 14001, dodaja pa jim strožje zahteve za izpolnjevanje zakonskih zahtev, komuniciranja z javnostjo in vključevanje zaposlenih ter obvezuje organizacije, da letno pripravijo in objavijo overjeno okoljsko izjavo. Tudi: Uredba (ES) št. 1221/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o prostovoljnem sodelovanju organizacij v Sistemu Skupnosti za okoljsko ravnanje in presojo (EMAS).
OH&S	Occupational Health and Safety – OH & S; Varnost in zdravje pri delu - VZD
ISO 45001:2018	Mednarodni standard: Sistemi za upravljanje varnosti in zdravja pri delu - Zahteve s smernicami za uporabo; standard, ki je nastajal že od leta 2015 in je izšel marca 2018, nadomešča britanski standard na tem področju (BS OHSAS 18001).
ISO 26000	Mednarodni standard: Napotki za družbeno odgovornost; standard je prevzet tudi kot slovenski standard (SIST ISO 26000:2010).
ISO 50001	Mednarodni standard: Sistemi upravljanja z energijo - Zahteve z navodili za uporabo; standard je prevzet tudi kot evropski in slovenski standard (SIST EN ISO 50001:2011).

Krožno gospodarstvo	Krožno gospodarstvo je koncept, ki je nastaja kot odziv na pritisk rastočega gospodarstva in potrošnje na omejene vire in nosilno sposobnost okolja; prehod v krožno gospodarstvo se zato usmerja v ponovno uporabo, popravila in recikliranje obstoječih materialov in izdelkov; temelji na uporabi energije iz obnovljivih virov, opušča uporabo nevarnih kemikalij, znižuje porabo surovin ter preko skrbne zasnove izdelkov nastajanje odpadkov znižuje proti ničelni stopnji; koncept izhaja iz naravnih sistemov, kjer vsaka komponenta optimalno dopolnjuje celoto; izdelki v krožnem gospodarstvu so skrbno zasnovani tako, da omogočajo kroženje materialov in ohranjajo dodano vrednost kolikor dolgo je to le mogoče; znotraj gospodarstva ostajajo tudi potem, ko material ali izdelek doseže konec svoje življenjske dobe.
I 4.0	Industry 4.0; četrta industrijska revolucija; I 4.0 je ime trenutnega trenda avtomatizacije in izmenjave podatkov v proizvodnih tehnologijah, ustvarja tisto, kar se imenuje "pametna tovarna"; kibernetski sistemi spremljajo fizične procese, ustvarjajo virtualno kopijo fizičnega sveta in sprejemajo decentralizirane odločitve ...; gre tudi za realizacijo trideset let starega CIM - Computer Integrated Manufacturing koncepta: povezava celotne proizvodne tovarne z informacijskim sistemom vse do avtomatiziranih naprav, strojev (centrov, celic, linij) v proizvodnji in v logistiki.
CNC	Computer Numerical Control (en); računalniško numerično krmiljenje.
CAD	Computer Aided Design (en); tudi: Computer Aided Drafting; Računalniško podprto načrtovanje (ali računalniško podprto konstruiranje).
CAM	Computer Aided Manufacturing (en); Računalniško podprta proizvodnja.
CIM	Computer Integrated Manufacturing (en); tudi: CAD/CAM; Celoten proces od zasnove do proizvodnje, ki je avtomatiziran s povezavo med CAD in CAM.
IT	Information Technology (en); Informacijske tehnologije.
TPN	Tehnični predpisi in načrtovanje proizvodov (napačno: Tehniški predpisi ...).

Tehnika	Veda o proizvodih; izpeljanke: tehnični predpisi, tehnična zakonodaja, tehnično risanje (in ne: tehniški ...).
Tehnologija	Veda o nastajanju materialov in izdelkov; izpeljanke: tehnološki postopek, tehnološka dokumentacija, tehnolog
TP	Tehnični predpisi (tehnična zakonodaja); le-to poznamo v RS kot: zakoni, uredbe, pravilniki, v EU pa kot: direktive in uredbe; gre za vse oblike pravnih aktov, ki pomenijo pravno zavezujoče določbe in zahteve za proizvode; obvezne so prvenstveno za proizvajalce preden proizvod dajo na trg ali v uporabo; tehnični predpisi (načeloma) ne določajo lastnosti proizvodov, postavljajo predvsem bistvene varnostne in zdravstvene ter okoljevarstvene zahteve za proizvode in določajo (obvezne) postopke, ki jih morajo proizvajalci v fazi načrtovanja in proizvodnje izvajati za ugotavljanje in potrjevanje skladnosti proizvoda z zahtevami predpisov; poslanstvo (tehnične) zakonodaje je v zagotavljanju varnih proizvodov in varovanju okolja.
N	Načrtovanje proizvodov; pojem načrtovanje proizvodov (ang. product design) se (za razvijanje proizvodov) uporablja tudi v vsej tehnični zakonodaji.
Razvijanje	Osrednji del trženjskega procesa, v katerem trženjski tim istočasno razvija celotni trženjski splet v 8 stopenjskem procesu razvijanja: nabor idej, ocenjevanje idej, koncipiranje – oblikovanje in testiranje konceptov, trženjska strategija, poslovna analiza, operativno razvijanje-razvoj, testiranje na trgu, uvedba na trg.
Nov proizvod	Izvirna novost, izboljšava, sprememba, nova znamka, sprememba cen, novo pozicioniranje, novo okolje ..., vse, kar je nastalo kot rezultat razvijanja znotraj trženjskega procesa; novost je šele, ko to sprejme – potrди trg.
Ideja	Ideja (za novi proizvod) je rezultat začetnih stopenj v razvijanju: iskanje in ocenjevanje idej ...; ideja je vse, s čimer v začetni stopnji razvijanja opredelimo možnosti za nov proizvod (namig, zamisel, opis, skica, slika ...).

Koncept	<p>Rezultat tretje stopnje v razvijanju: oblikovanje in testiranje koncepta; izbrane ideje iz prvih dveh stopenj se v tretji stopnji razvijanja preoblikuje v koncept; trženjski tim ima nalogo, da najde najboljše koncepte novega proizvoda, s katerim bodo doseženi cilji iz trženjskega načrta; zanimive ideje je potrebno pretvoriti v koncepte izdelkov, ki jih je možno testirati; če je nekdanji pomenil osrednji del razvijanja proizvoda neposredni razvoj izdelka in se je tu odločilno vplivalo o usodi oz. uspehu novega proizvoda, pa danes ni več tako; težišče odločanja o vsem, s čim bomo na koncu prišli na trg in tam uspeli, se je premaknilo v stopnjo: oblikovanje in testiranje koncepta.</p>
Virtualno inženirstvo	<p>Koncipiranje danes pomeni osrednji del razvijanja; sodobna informacijska tehnologija omogoča, da se v tej fazi razvijejo koncepti že do zelo prepoznavne stopnje, ki omogoča tudi analiziranje, preskušanje; temu pravimo tudi virtualno (navidezno) inženirstvo (razvijanje); virtualno inženirstvo pomeni veliko revolucijo v razvijanju novih proizvodov, saj je omogočeno, da že v zelo zgodnji stopnji razvijanja, ko obdelujemo še več idej – konceptov, vsako od njih z majhnimi stroški in v kratkem času podrobno proučimo in tako preprečimo, da bi dobre ideje zavrgli še preden ne ugotovimo, da res niso primerne za nadaljnje razvijanje.</p>
Prototip	<p>Nedokončni izdelek oz. proizvod, ki nastane v procesu razvijanja novega proizvoda in sicer v začetni stopnji operativnega razvijanja (razvoja), potem, ko je izdelek skonstruiran oz. določen s tehnično dokumentacijo; prototip naj bi že imel vse zahteve iz tehnične definicije, izdelan je z upoštevanjem tehnične dokumentacije, ni pa še izdelan v rednem proizvodnem procesu po predvideni tehnološki dokumentaciji, torej je izdelan npr. na bolj ali manj improviziran način, običajno stran od redne proizvodnje in tudi stran od oči nezaželenih opazovalcev, uporabljeni pa so že vsi predpisani materiali in z obdelavo so dosežene predpisane tehnološke zahteve (npr. hrapavost površine, tolerance, mehanske lastnosti,...); danes prototipe izdelujemo tudi s pomočjo sodobnih tehnologij, npr. 3D tiskanjem ...; s pomočjo prototipa: preverimo pravilnost tehnične dokumentacije, predvsem pa preverimo skladnost s tehnično definicijo in preskusimo tehnične karakteristike izdelka, podobo izdelka.</p>

Vzorec	<p>Na osnovi tehnične in tehnološke ter kontrolne dokumentacije v redni proizvodnji izdelan in potrjen izdelek (ali več izdelkov istočasno – začetna serija), iz materialov in sestavnih delov dobavljenih v skladu s komercialnimi pogodbami z dobavitelji (in tehničnimi specifikacijami) in preverjanih v skladu s kontrolno dokumentacijo; vzorci se torej za razliko od prototipa izdelajo v redni proizvodnji na enak način in pod enakimi pogoji kot bo potekala masovna proizvodnja; z (začetnimi) vzorci se torej predvsem preveri in potrdi tehnološka dokumentacija t.j. proces izdelave izdelka, lahko pa tudi npr. aktivnosti v distribuciji in druge različne storitve, ki prispevajo, da izdelek preide v proizvod; z (začetnimi) vzorci se: izvede kontrolno točko in sicer interno (lastno) presojo sposobnosti procesa, izvede potrditve vzorcev iz procesa pri proizvajalcu in lahko tudi pri kupcu (potrditev začetnih vzorcev in dovolitev dobav ...), presojo sposobnosti procesa lahko v tej stopnji razvoja izvede tudi kupec.</p>
Načrtovanje	<p>Pojem, ki je določen v tehnični zakonodaji (usklajevalni zakonodaji EU) in pomeni razvijanje proizvoda (in/ali procesa).</p>
Konstruiranje	<p>(Ožji) del načrtovanja oz. razvijanja proizvoda, običajno samo nastajanje, določanje in predstavljanje izdelka.</p>
Tehnična zakonodaja (predpisi)	<p>Pravno zavezujoče določbe in zahteve za proizvode; obvezne prvenstveno za proizvajalce preden proizvod dajo na trg ali v uporabo; tehnični predpisi (načeloma) ne določajo lastnosti proizvodov, postavljajo predvsem bistvene varnostne in zdravstvene ter okoljevarstvene zahteve za proizvode in določajo (obvezne) postopke, ki jih morajo proizvajalci v fazi načrtovanja in proizvodnje izvajati za ugotavljanje in potrjevanje skladnosti proizvoda z zahtevami predpisov; poslanstvo (tehnične) zakonodaje je v zagotavljanju varnih proizvodov in varovanju okolja!</p> <p>Pogosto uporabljeni izrazi, ki se pojavljajo v tehnični zakonodaji, pomenijo:</p> <p>»usklajevalna zakonodaja Evropske unije« je zakonodaja Evropske unije, ki usklajuje pogoje za trženje proizvodov;</p> <p>»dostopnost na trgu« pomeni vsako odplačno ali neodplačno dobavo proizvoda za distribucijo, porabo ali uporabo na trgu Evropske unije v okviru gospodarske</p>

dejavnosti;

»dajanje na trg« pomeni, da je proizvod prvič dostopen na trgu Evropske unije;

»gospodarski subjekt« je proizvajalec, pooblaščen zastopnik, uvoznik ali distributer;

»proizvajalec« je vsak, ki samostojno opravlja dejavnost, ki proizvod izdeluje ali se zanj načrtuje ali izdeluje in ki ga trži pod svojim imenom ali blagovno znamko;

»uvoznik« je vsak, ki samostojno opravlja dejavnost s sedežem v EU, ki da proizvod iz tretje države na trg EU;

»pooblaščen zastopnik« je vsak, ki samostojno opravlja dejavnost s sedežem v EU, ki ga je proizvajalec pisno pooblastil, da v njegovem imenu izvaja nekatere naloge v povezavi s predpisom;

»distributer« je vsaka pravna oseba, samostojni podjetnik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost v dobavni verigi, ki ni proizvajalec ali uvoznik in ki omogoči dostopnost proizvoda na trgu;

»oznaka CE« je oznaka, s katero proizvajalec izjavlja, da je proizvod skladen z veljavnimi zahtevami iz usklajevalne zakonodaje Evropske unije, ki določa njeno namestitvev

Tehnična
dokumentacija

Dokumentacija o proizvodu (izhaja iz tehnika – veda o proizvodih); velikokrat sta obvezna vsebina in obseg tehnične dokumentacije določena s tehničnimi predpisi; gre za celokupno dokumentacijo o proizvodu, ki nastane pri njegovem načrtovanju: tehnični opisi, izračuni, skice in risbe, ki v skladu s tehničnimi predpisi in standardi ter dobro inženirsko prakso – pravili stroke nedvoumno definirajo proizvod in vse njegove sestavne dele in materiale, dokazujejo tudi pravilnost snovanja, oblikovanja in konstruiranja ter končnega definiranja; sestavni del tehnične dokumentacije so tudi definicije, vezane za embaliranje, manipulacijo, transport in vzdrževanje proizvoda; glede na vse to se je potrebno zavedati, da je lahko to največje bogastvo podjetja, da so to lahko patenti, licence, v vsakem primeru pa industrijska lastnina; to so velike vrednosti, pravimo, da je to tudi intelektualni kapital;

- za velik del proizvodov vsebino tehnične dokumentacije določajo tehnični predpisi; preden proizvajalec npr. označi proizvode z oznako CE in izda Izjavo

EU o skladnosti za dajanje na trg, mora v fazi načrtovanja izvesti vse predpisane postopke ugotavljanja in potrjevanja skladnosti ter zagotoviti skladnost tudi v serijski proizvodnji (tudi pri eventualni sestavi proizvoda izven proizvodnega procesa ...). Vse to mora proizvajalec dokumentirati v tehnični dokumentaciji, ki mora biti na razpolago še deset let po tem, ko je bil dan na trg zadnji proizvod;

- pri vozilih to imenujemo opisna dokumentacija, pri objektih: projektna dokumentacija ...;

- tehnično dokumentacijo ne smemo zamenjevati s spremno dokumentacijo – navodila (uporabniški priročnik), izjave o skladnosti, garancija, kar je skladno z zakonodajo dolžen proizvajalec (in distributer ter prodajalec) priložiti k proizvodu v prometu in za kupca oz. uporabnika proizvoda.

Tehnološka
dokumentacija

Dokumentacija o (proizvodnih) procesih (izhaja iz tehnologije – veda o nastajanju proizvodov); vsebuje postopke za delo in samokontrolo za vse tehnološke in samokontrolne operacije, ki so opredeljene v tehnološki definiciji proizvoda - pisni opredelitvi proizvodnega procesa za proizvod; sestavni deli tehnološke dokumentacije so npr.:

- opis proizvodnega procesa s poudarkom na specifičnostih – odstopanjih od ustaljenega proizvodnega procesa,

- tehnološki »lay out« proizvodnega procesa (grafično shematski prikaz razporeditve delovnih mest, tehnoloških operacij in kontrolnih operacij ter s prikazom materialnih tokov in pretokov polproizvodov in gotovih izdelkov),

- sinoptik diagram proizvodnega procesa = shematski prikaz zaporedja delovnih, tehnoloških in kontrolnih operacij ter faz proizvodnega procesa,

- dokumentacija za potrebna orodja,

- programska orodja za CAM in CIM,

-

- pri tem razlikujemo:

- tehnološka operacija - del proizvodnega procesa, ki se izvaja statično na organiziranem delovnem mestu, skladno s postopkom za delo in je normirano, zahtevnejše operacije so lahko razdelane še na tehnološke faze;
- delovna operacija - deli proizvodnega procesa, ki se izvajajo med tehnološkimi operacijami kot so: vhod materiala, medfazni transport in skladiščenje, transport gotovih izdelkov in skladiščenje;
- kontrolna operacija - del proizvodnega procesa, ko se na osnovi postopka samokontrole na delovnem mestu ali postopka procesne kontrole ali postopka kontrole proizvoda izvaja preverjanje kakovosti dela (procesa) oz. proizvoda in potrjuje ali zavrne opravljeno delo (dovoli napredovanje del ali zahteva popravilo ali pa izloči iz procesa, analizira in korigira proces oz. njegovo stabilnost);
- tehnološki normativ - za izvedbo potrebni delovni čas po delovnih operacijah ali fazah (T_i , T_{pz}), zapisan tudi kot osnova za planiranje (kapacitet) proizvodnje;
- postopek za delo in samokontrolo - definicija dela za operacijo.

Kontrolna dokumentacija Zbir dokumentov, ki opredeljujejo postopke za izvajanje zagotavljanja in preverjanje (kontrole) kakovosti in sicer pri dobaviteljih, na vhodu, v procesu in pri izhodu ter kupcu; kontrolira se tako sistem zagotavljanja kakovosti, poslovni sistem in proces, kot materiale, polproizvode in končne proizvode in storitve. Kontrolna dokumentacija mora zajeti tako definicijo postopka izvajanj kontrole kot tudi merila in kriterije, tehnične podlage, sistemska orodja, merila in priprave, tehnične (zapise) in kontrolne standarde ter predvsem dokumente, ki morajo biti izvedeni po vsaki kontrolni operaciji ali fazi s podrobno opredelitvijo krogotoka teh dokumentov in postopanja z izdelki, polizdelki ali materiali po izvršeni kontrolni operaciji.

Spremna dokumentacija Z zakoni, podzakonskimi predpisi, s pogodbo ali interno predpisani dokumenti, listine, sporočila, ki morajo proizvod spremljati v prometu. Glavna vsebina so navodila za varno uporabo, rokovanje in vzdrževanje, pregledovanje, odstranjevanje iz okolja ter druge potrebne informacije, ki so potrebne za varno

uporabo proizvoda. K temu sodi tudi npr. Izjava EU o skladnosti (Potrdilo o skladnosti za vozila, Izjava o lastnostih za gradbene proizvode) in označevalna etiketa (trajna označitev proizvoda), kot to določajo predpisi za vsakokratni proizvod.

Proizvod	Pojem, ki zajema izdelke in storitve; gre za (končni) rezultat (celotnega) poslovnega procesa, ki ima za cilj zadovoljitev potreb ali zahtev končnega odjemalca (kupca ali uporabnika, zainteresiranih strani, okolja); izdelek je rezultat (samo) proizvodnega (izdelovalnega) procesa, ki se običajno zaključi v skladišču; da le-ta (izdelek) kot proizvod konča pri odjemalcu, so poleg proizvodnje potrebne še različne storitve v drugih delih poslovnega procesa (v: logistiki, trženjskem komuniciranju, prodaji, montaži, preskušanju, šolanju, zagonu, servisiranju ...); proizvod = izdelek + storitev; proizvod tako obravnava tudi prenovljeni standard ISO 9001:2015.
Proizvajalec	Proizvajalec (»manufacturer«) je gospodarski subjekt, ki prevzema odgovornost za načrtovanje in proizvodnjo nekega proizvoda; izdelovalec (»producer«) pa je tisti, ki proizvod (izdelek!) samo izdeluje; v svetovni globalizaciji in prostem pretoku blaga na Notranjem trgu EU ni pomembno kdo izdeluje, ampak kdo je proizvajalec, ki je izvedel (ali organiziral pod svojo odgovornostjo) načrtovanje in proizvodnjo (končnega) proizvoda; tehnična zakonodaja v EU glede proizvajalca določa, da „proizvajalec“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki proizvaja proizvod, ali za katero se ta proizvod načrtuje ali proizvaja, in ki ta proizvod trži pod svojim imenom ali blagovno znamko; tehnična zakonodaja »izdelovalca« ne obravnava v ničemer.
Gradbeni proizvod	Proizvod oz. sklop proizvodov, ki je namenjen za trajno vgradnjo v gradbene objekte in katerega lastnosti vplivajo na lastnosti gradbenih objektov; za gradbene proizvode imamo v EU posebno zakonodajo v obliki Uredbe (EU) številka 305/2011 o določitvi usklajenih pogojev za trženje gradbenih proizvodov; ta zakonodaja velja samo za gradbene proizvode, za katere so v EU sprejete harmonizirane tehnične specifikacije (največkrat standardi EN), te specifikacije so za razliko od veliko drugih standardov, katerih uporaba je prostovoljna, pri gradbenih proizvodih obvezne; za druge gradbene proizvode pa v RS velja Zakon o gradbenih proizvodih (ZGPro-1); oba akta, ki določata

pogoje za dajanje gradbenih proizvodov na trg (in vgradnjo v objekte), zahtevata med drugim Izjavo o lastnostih, ki mora biti na razpolago za vsak gradbeni proizvod; (samo) za gradbene proizvode po Uredbi (EU) 305/2011 je na proizvodih tudi obvezna oznaka skladnosti CE.

Objekt	S tlemi povezana stavba ali gradbeni inženirski objekt, narejen iz gradbenih proizvodov in naravnih materialov, skupaj z vgrajenimi inštalacijami in tehnološkimi napravami.
Graditev	Graditev (objektov) = projektiranje + gradnja + vzdrževanje objektov. (po ZGO-1) Graditev objektov = projektiranje + dovoljevanje + gradnja. (po GZ)
Projektiranje	Načrtovanje oz. razvijanje proizvodov – objektov po določbah zakonodaje o graditvi objektov; »projektiranje« je termin, ki naj bi se uporabljal samo v graditvi objektov pri nastajanju projektne dokumentacije, kot jo določa ZGO-1 oz. GZ in Pravilnik o projektni dokumentaciji. Projektiranje (po ZGO oz. GZ) je izdelovanje projektne dokumentacije in z njim povezano tehnično svetovanje, ki se glede na vrsto načrtov, ki sestavljajo takšno dokumentacijo, deli na arhitekturno in krajinsko-arhitekturno projektiranje, gradbeno projektiranje in drugo projektiranje.
Projektant	Pravna ali fizična oseba, ki kot udeleženec pri graditvi objektov izdeluje projektno dokumentacijo in izpolnjuje pogoje po zakonu, ki ureja arhitekturno in inženirsko dejavnost. Projektant je odgovoren za izdelavo, celovitost in medsebojno usklajenost vseh delov projektne dokumentacije, ki jo prevzame v izdelavo tako, da je ta v skladu s predpisi in zahtevami po zakonu, ki ureja graditev objektov. (po GZ)
Projektna dokumentacija	Sistematično urejen sestav načrtov oziroma tehničnih opisov in poročil, izračunov, risb in drugih prilog, s katerimi se določijo lokacijske, funkcionalne, oblikovne in tehnične značilnosti nameravane in izvedene gradnje ter obsega idejno zasnovo, idejni projekt, projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja, projekt za izvedbo in projekt izvedenih del. (po ZGO-1) Izdelana mora biti v skladu s pravili stroke tako, da je skladna z zahtevami prostorskega izvedbenega akta, gradbenih in drugih predpisov, da omogoča

kakovostno izvedbo objekta in racionalnost rešitev v času gradnje in vzdrževanja objekta; zagotovljene morajo biti tehnične rešitve, ki niso v nasprotju z gradbenim zakonom, drugimi predpisi, tehničnimi smernicami in pravili stroke. (po GZ)

Vodja projekta (po GZ)	Pooblaščen oseb, ki jo določi projektant za vodenje izdelave projektne dokumentacije in koordinira izdelavo projektne dokumentacije in jo potrdi.
Projekt	Časovno omejen proces, ki poteka po sprejetem načrtu s predvidenimi viri v določenem projektne okolju. Projektne aktivnosti zajemajo: načrtovanje, organiziranje, vodenje, nadzor, koordinacija aktivnosti. Projektne okolje je vse tisto, kar lahko vpliva na rezultate projekta in ni odvisno od samega projektne tima: stranke, višje vodstvo, institucije, zakonodaja in predpisi, zunanji partnerji in konkurenca.
Projektne vodja	Oseba, ki je član projektne tima ter tudi vodi projekt in sicer vodenje projektne aktivnosti (zagotavljanje, da je delo res in dobro narejeno) in upravljanje projektne okolja. Projektne vodja si mora svoj delovni čas razdeliti med naloge vodenja in operativne naloge.
Trženje	(ang. Marketing); aktivnosti v organizaciji, ki so povezane s trgov: raziskovanje in trženjsko planiranje, razvijanje trženjskega spleta, prodaja in trženjsko komuniciranje, distribucija, poprodaja (tudi kot oblika trženjskega raziskovanja); trženje je celovit proces (od raziskovanja do poprodaje), ki ga morajo organizacije obravnavati kot temeljni poslovni proces in ki naj temelji na kakovosti in odnosih (do okolja in do ljudi). (Trženje ne smemo enačiti s prodajo, in »marketing« ne z oglaševanjem. Prodaja je samo ozko področje trženja (marketiga), oglaševanje pa del trženjskega komuniciranja znotraj celovitega trženjskega (marketinškega) procesa.)
Trženjski proces	Temeljni poslovni proces v organizaciji, ki se odvija na trgu ali v povezavi z njim in je zasnovan na kakovosti in odnosih (do okolja, ljudi, varnosti ...).
CRM	Customer Relationship Management; Nova doba trženja oz. upravljanje odnosov z vsakim kupcem posebej; ko govorimo o različnih stopnjah razvoja nastopanja organizacij na trgu oz. konceptih trženja, je danes kot najvišja

stopnja družbeno odgovoren trženjski koncept, ki temelji na odnosih z vsakim kupcem posebej.

Proces	Sistem povezanih aktivnosti z jasno izraženimi vhodi in s koriščenjem virov ter njihovo spreminjanje v izhode z ustvarjeno dodano vrednostjo.
Projekt	Časovno omejeni proces s konkretno postavljenimi cilji v pogledu vnaprej definiranih rezultatov, ki morajo biti doseženi v določenem času.
Poslovni proces	Proces delovanja organizacije, npr. celotnega podjetja ali npr. zavoda (šole), kjer kot izhodi nastopajo proizvodi, kot vhodi pa priložnosti in naročila.
Proizvodni proces	Del poslovnega procesa, ki se odvija v (materialni) proizvodnji in kjer običajno kot izhodi nastajajo izdelki ...
7P	Product, Price, Place, Promotion, People, Processes, Physical evidences; Trženjski splet: proizvod, cena, prodajne poti, trženjsko komuniciranje, procesi, ljudje, fizični dokazi; organizacije ne razvijajo in ne nastopajo na trgu samo s proizvodom, ampak s celovito ponudbo, ki jo razvijejo kot trženjski splet vseh 7P-jev.
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats; Analiza notranjega in zunanjega okolja: prednosti in slabosti ter priložnosti in nevarnosti; analiza, ki se predvsem uporablja v raziskovanju trženjskega okolja in nastopa pred izdelavo trženjskega načrta, le-ta pa je osnova za izdelavo poslovnega načrta oz. tudi izhodišče za vsako razvijanje.
STP	Straight Through Processing, Segmentation / Targeting / Positioning; Trženjska segmentacija in izbira ciljnega trga ter pozicioniranje na trgu; postopek segmentacije, usmerjanja in pozicioniranja (STP) je temeljni koncept pri razumevanju trženja in strategij podjetij; je odločitev o trženjski strategiji, ki jo sprejme organizacija pred začetkom razvijanja, zapisana mora biti v trženjskem načrtu.
MP	Microsoft Project - Programski izdelek za upravljanje projekta, ki ga je razvil in prodaja Microsoft; zasnovan je tako, da pomaga vodji projektov pri oblikovanju

načrta, dodeljevanju sredstev nalogam, sledenju napredku, upravljanju proračuna in analizi delovnih obremenitev.

- Trženjski načrt Dokument, s katerim povzamemo in dokumentiramo vse ugotovitve in odločitve iz trženjskega raziskovanja in je vodilo za izvajanje razvijanja ter uvedbo novega proizvoda na trg nove celovite ponudbe s celotnim trženjskim spletom 7P.
- EU Evropska unija / European Union; Evropska unija je edinstvena gospodarska in politična povezava 28 evropskih držav, ustanovljena je bil po drugi svetovni vojni za namen gospodarskega sodelovanja (šestih držav), leta 1958 (Rimska pogodba) je nastala Evropska gospodarska skupnost (EGS), sledilo je politično povezovanje in spremembi imena leta 1993 iz Evropske gospodarske skupnosti (EGS) v Evropsko unijo (EU), leta 1993 (Maastrichtska) pogodba je kot najpomembnejši steber EU nastala Evropska skupnost (EC / ES), leta 2009 (Lizbonska pogodba) je prišlo v nazivanju povezave do velikega poenotenja v EU: https://europa.eu/european-union/index_sl in https://sl.wikipedia.org/wiki/Trije_stebri_Evropske_unije, od leta 2009 se v vseh usklajenih (harmoiziranih) dokumentih na notranjem trgu EU uporablja enotna (v vsej jeziki držav članic) okrajšava EU za European Union / Evropska unija; za razliko od EC/ES (European Community / Evropska skupnost, ko se je (kratica EC) morala v vseh zapisih v različnih jezikih držav članic EU navajati v vsakokratnem jeziku države članice (EC, EG, CE ..., ES) oz. še pred tem EEC/EGS ...
EC ne smemo zamenjevati s CE, ki pomeni oznako evropske skupnosti v npr. francoskem in italijanskem jeziku in to ne z oznako skladnosti CE, ki pomeni Conformité Européenne (iz francoskega jezika) »evropsko skladnost«.
https://sl.wikipedia.org/wiki/Evropska_unija
- CE Conformité Européenne (fr.); oznaka za skladnost proizvoda z usklajevalno zakonodajo EU.
- Izjava EU o skladnosti Dokument s predpisano vsebino v usklajevalni zakonodaji EU novega pristopa NA, prenovljeni po NLF; izda jo proizvajalec za svoj proizvod pred dajanjem na trg in potrdi skladnost proizvoda z zahtevami vseh predpisov, ki veljajo za

proizvod.

ES / EC/ EG / CE	Evropska skupnost / European Community (en.) / Die Europäische Gemeinschaft (ger.) / La Comunità europea (it.) / Communauté européenne (fr.).
EGS / EEC / EWG	Evropska gospodarska skupnost / European Economic Community / Die Europäische Wirtschaftsgemeinschaft (ger.).
Usklajevalna zakonodaja EU	Zakonodaja Evropske unije, ki usklajuje pogoje za trženje proizvodov na notranjem trgu EU.
Direktiva EU	Najbolj pogosta oblika pravnih aktov v EU, v inženirstvu so najbolj poznane Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o harmonizaciji zakonodaj držav članic v zvezi z dostopnostjo na trgu; med njimi je tudi npr. direktiva o strojih: 2006/42/ES; direktive se zapisujejo v obliki: leto izdaje/številka direktive/oznaka EU; EU nastopa od leta 2011 dalje in pred tem ES (v angl. EC, v nemščini EG ...) in še pred tem do 1990: EGS (EEC, EWG ...). Direktive postanejo veljavne v dvajsetih dneh po objavi v Uradnem listu EU in vsebujejo določbo, da morajo države članice sprejeti in objaviti zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev do določenega roka (običajno 2 leti) in da države članice te predpise uporabljajo od tega roka dalje. Direktive torej zahtevajo pred uporabo v državah članicah njihovo harmonizacijo. (Predmetna direktiva o strojih 2006/42/ES je bila prenesena v slovensko zakonodajo v obliki Pravilnika o varnosti strojev.)
Uredba (EU)	Vse bolj pogosta oblika pravnih aktov v EU (Uredba Evropskega parlamenta in Sveta); tehnični predpisi niso več sprejeti kot direktive, ki zahtevajo pred uporabo v državah članicah njihovo harmonizacijo, ampak kot uredbe, ki se v državah članicah uporabljajo neposredno. V inženirstvu zelo poznana uredba (EU) je za področje gradbenih proizvodov in sicer Uredba (EU) številka 305/2011 o določitvi usklajenih pogojev za trženje gradbenih proizvodov.
Zakon	Najvišja oblika (za ustavo) pravne ureditve v RS; najvišji pravni akt, ki ga sprejme slovenski parlament; v inženirstvu to pomeni zapis pravil, postopkov, zahtev, vezano za različne proizvode in obveznosti različnih subjektov pri

opravljanju dejavnosti za trženje proizvodov; najbolj so poznani zakoni: ZTZPUS-1 – Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti, ZGPro-1 – Zakon o gradbenih proizvodih, ZSVP – Zakon o splošni varnosti proizvodov, ZMV – Zakon o motornih vozilih, EZ-1 – Energetski zakon, ZGO-1 – Zakon o graditvi objektov oz. GZ – Gradbeni zakon, ZVO-1 – Zakon o varstvu okolja, ZVZD-1 – Zakon o varnosti in zdravju pri delu.

- Pravilnik** Oblika pravnega akta kot podzakonskega predpisa v RS; pravilnik mora biti sprejet na osnovi določb nekega zakona, sprejme ga minister resornega ministrstva; tipičen primer pravilnika je Pravilnik o varnosti strojev (Uradni list RS, št. 75/2008, 66/2010, 74/2011), ki je sprejet na podlagi Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (ZTZPUS), izdal pa ga je minister za gospodarstvo; pravilnik pomeni prevzem direktive o strojih 2006/42/ES in vseh njenih sprememb.
- Uredba (RS)** Tudi oblika pravnega akta v RS, ki ga sprejme vlada RS za izvrševanje nekega zakona in predstavlja obliko akta med zakonom in pravilnikom; uporabi se takrat kadar se npr. v podzakonskem predpisu uredi tudi ukrepe proti kršiteljem (takih določb pravilnik nima); tipičen primer uredbe (RS) je: Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih (Uradni list RS, št. 83/05 in 43/11 – ZVZD-1); večje število uredb srečamo npr. za izvrševanje Zakona o varstvu okolja (ZVO-1), kot npr: Uredba o odpadkih, Uredba o odpadni električni in elektronski opremi, Uredba o ravnanju z baterijami in akumulatorji ter odpadnimi baterijami in akumulatorji, Uredba o odpadnih oljih, Uredba o izrabljenih vozilih
- NA** New Approach; Novi pristop; nov zakonodajni koncept iz leta 1985, po katerem predpisi v EU določajo le temeljne, bistvene (varnostne in zdravstvene) zahteve za posamezne proizvode, podrobne tehnične zahteve pa določajo (prostovoljni) evropski standardi (EN); zakonodaja novega pristopa zahteva, da proizvajalci svoje proizvode označujejo z oznako skladnosti CE, s čimer izjavljajo (sporočajo), da so proizvodi skladni z vsemi relevantnimi zahtevami iz vseh zadevnih predpisov, ki določajo to oznako.
- NLF** New Legislative Framework; Novi zakonodajni okvir usklajevalne zakonodaje EU - zakonodaje Evropske unije, ki usklajuje pogoje za trženje proizvodov; ta

prenovitev, začeta v letu 2008, je predvsem zajemala zakonodajo novega pristopa (NA); največ prenovljenih direktiv je bilo izdanih v letu 2014 z obvezno uporabo v letu 2016; v letu 2016 je bilo v tem okviru izdanih tudi nekaj uredb (EU).

- CE Conformité Européenne (fr.); oznaka skladnosti proizvoda z usklajevalno zakonodajo EU; oznaka (vidno na proizvodu, v predpisani obliki in velikosti), s katero proizvajalec sporoča, da je proizvod skladen z veljavnimi zahtevami iz usklajevalne zakonodaje Evropske unije, ki določa njeno namestitvev.
- MD Machinery Directive; Direktiva 2006/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta o strojih, OJ L 157, 9. 6. 2006, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32006L0042>, dopolnjena je bila še z direktivo 2009/127/ES o spremembah Direktive 2006/42/ES glede strojev za nanašanje pesticidov, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32009L0127>; v slovensko zakonodajo je predpis o strojih implementirana kot Pravilnik o varnosti strojev (Uradni list RS, št. 75/08, 66/10), kot vodilo za uporabo teh predpisov je Evropska Komisija izdala [Priročnik za uporabo direktive o strojih](#).
- PED Pressure Equipment Directive; Direktiva 2014/68/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o harmonizaciji zakonodaje držav članic v zvezi omogočanjem dostopnosti tlačne opreme na trgu, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0068>, v Sloveniji je direktiva implementirana kot Pravilnik o tlačni opremi (Uradni list RS, št. 66/16), za področje teh predpisov obstaja ustrezno vodilo - [Guidelines related to the Pressure Equipment Directive 2014/68/EU \(PED\)](#).
- SPV Simple Pressure Vessels; Enostavne tlačne posode; predpis o tem v EU: Direktiva 2014/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o harmonizaciji zakonodaj držav članic v zvezi z omogočanjem dostopnosti enostavnih tlačnih posod na trgu, v Sloveniji je direktiva implementirana v: Pravilnik o enostavnih tlačnih posodah (Uradni list RS, št. [39/16](#)), več tem predpisu na: https://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/harmonised-standards/simple-pressure-vessels_en.

- LVD Low Voltage Directive; Direktiva o nizki napetosti (Direktiva 2014/35/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o harmonizaciji zakonodaj držav članic v zvezi z omogočanjem dostopnosti na trgu električne opreme, ki je načrtovana za uporabo znotraj določenih napetostnih mej); v Sloveniji: Pravilnik o omogočanju dostopnosti električne opreme na trgu, ki je načrtovana za uporabo znotraj določenih napetostnih mej (Uradni list RS, št. 39/16), za področje teh predpisov obstaja ustrezno vodilo – Guidance document on the Low Voltage Directive transition from 2006/95/EC to 2014/35/EU na http://ec.europa.eu/growth/sectors/electrical-engineering/lvd-directive_sl.
- RED Radio Equipment Directive; Direktiva 2014/53/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o harmonizaciji zakonodaj držav članic v zvezi z dostopnostjo radijske opreme na trgu; v slovensko zakonodajo je ta predpis implementiran kot: Pravilnik o radijski opremi (Uradni list RS, št. 3/16), vodilo za ta predpis: [Guide to the Radio Equipment Directive 2014/53/EU](#).
- EMC Electromagnetic Compatibility; Elektromagnetna združljivost; EU predpis o tem: Direktiva 2014/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o harmonizaciji zakonodaj držav članic v zvezi z elektromagnetno združljivostjo (Uradni list EU, L96, 29.3.2014), v Sloveniji: Pravilnik o elektromagnetni združljivosti (Uradni list RS, št. 39/2016), vodilo za ta predpis na: http://ec.europa.eu/growth/sectors/electrical-engineering/emc-directive_en.
- RoHS Restriction of Hazardous Substances; Vsebnost nevarnih snovi; EU predpis o tem: Direktiva 2011/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2011 o omejevanju uporabe nekaterih nevarnih snovi v električni in elektronski opremi (Uradni list EU, L174, 1.7.2011), v Sloveniji: Pravilnik o omejevanju uporabe določenih nevarnih snovi v električni in elektronski opremi (Uradni list RS, št. 102/12, 20/14, 57/14, 53/15 in 60/16), vodilo o tem: http://ec.europa.eu/environment/waste/rohs_eee/events_rohs3_en.htm oz. http://www.uk.gov.si/si/delovna_podrocja/elektricna_in_elektronska_oprema/.
- PPE / OVO Personal Protective Equipment / Osebna varovalna oprema; EU predpis o tem: Direktiva 89/686/EGS; od 21. aprila 2018 se uporablja v vseh državah članicah neposredno: Uredba (EU) 2016/425 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9.

marca 2016 o osebni varovalni opremi in razveljavitvi Direktive Sveta 89/686/EGS; dostop do uredbe: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0425>; vodilo o tem: http://ec.europa.eu/growth/sectors/mechanical-engineering/personal-protective-equipment_sl.

- ErP Energy Related Products; Direktiva 2009/125/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o vzpostavitvi okvira za določanje zahtev za okoljsko primerno zasnovo izdelkov, povezanih z energijo, v Sloveniji: Uredba o tehničnih zahtevah za okoljsko primerno zasnovo proizvodov, povezanih z energijo (Uradni list RS, št. 76/2014); na osnovi krovne direktive (2009/125/ES) je v EU sprejetih več delegiranih uredb (EU) za različne vrste proizvodov in se uredbe kot izvedbeni predpis uporabljajo neposredno v vseh državah članicah, več o tem na: https://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/harmonised-standards/ecodesign_sl oz. <http://www.energetika-portal.si/predpisi/energetika/evropska-unija/veljavni-pravni-akti/energetska-ucinkovitost/eko-design/>.
- ATEX Atmosphères Explosibles (fr.); Eksplozijsko nevarna atmosfera, predpisi o tem: Direktiva 2014/34/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o harmonizaciji zakonodaj držav članic v zvezi z opremo in zaščitnimi sistemi, namenjenimi za uporabo v potencialno eksplozivnih atmosferah, implementacija v Sloveniji: Pravilnik o protieksplzijski zaščiti (Uradni list RS, št. 41/16) več o tem: http://ec.europa.eu/growth/sectors/mechanical-engineering/atex_sl.
- MI, MID Measuring Instruments; Measuring Instruments Directive; Merilni inštrumenti; Direktiva 2014/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o harmonizaciji zakonodaj držav članic v zvezi z dostopnostjo merilnih instrumentov na trgu, v Sloveniji je direktiva implementirana v zakonodajo kot: Pravilnik o merilnih instrumentih (Uradni list RS, št. 19/16), več o tem: https://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/harmonised-standards/measuring-instruments_sl.
- GPSD General Product Safety Directive (GPSD) 2001/95/EC; Direktiva o splošni varnosti proizvodov 2001/95/ES; <http://eur-lex.europa.eu/legal->

[content/SL/TXT/?uri=CELEX:32001L009](#); predpis, ki se uporablja za proizvode, za katere ni posebnih predpisov, v RS je direktiva prenesena v slovenski pravni red preko Zakona o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003). Več o tem in sprejemanju „svežnja ukrepov za varnost proizvodov in nadzor trga“:
http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/product_safety_legislation/general_product_safety_directive/index_en.htm.

REACH	Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals; Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij; REACH je zakonodaja, ki se uporablja za proizvodnjo, dajanje v promet in uporabo snovi kot takih, v zmesih ali izdelkih; Uredba (ES) št. 1907/2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH) z vsemi dopolnitvami, več o tem: http://www.uk.gov.si/si/delovna_podrocja/reach/ .
ECHA	European Chemicals Agency; Evropska organizacija za kemikalije; več o tem v Sloveniji tudi na: http://www.uk.gov.si/si/delovna_podrocja/reach/reach_2018/
RAPEX	Rapid Alert System for non-food consumer products; Sistem za hitro izmenjavo informacij o nevarnih proizvodih, namenjenih potrošnikom v Evropski uniji (izjema so hrana, zdravila in medicinski pripomočki, za katere obstajajo drugi sistemi izmenjave informacij) več o tem: http://www.mgrt.gov.si/si/delovna_podrocja/notranji_trg/sektor_za_storitve_in_proizvode/podrocje_proizvodov/direktiva_o_splosni_varnosti_proizvodov/rape_x_sistem_hitre_izmenjave_informacij/ .
GADSL	Global Automotive Declarable Substance List - Globalna lista vsebnosti snovi v avtomobilskih delih.
OJ / UL	Official Journal of the European Union; Uradni list Evropske unije.
ZTZPUS-1	Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 17/11), http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5804 . Na osnovi tega zakona je v RS sprejeto največ tehničnih predpisov, večina kot prevzem evropskih direktiv. Več o tem:

http://www.mgrt.gov.si/si/delovna_podrocja/notranji_trg/sekter_za_storitve_in_proizvode/podrocje_proizvodov/zakon_o_tehnicnih_zahtevah_za_proizvode_in_o_ugotavljanju_skladnosti/ in

http://www.mgrt.gov.si/si/delovna_podrocja/notranji_trg/sekter_za_storitve_in_proizvode/podrocje_proizvodov/ .

- ZSVP-1 Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003), ki prevzema direktivo o splošni varnosti proizvodov GPSD – 2001/95/ES; več o tem tudi na:
http://www.mgrt.gov.si/si/delovna_podrocja/notranji_trg/sekter_za_storitve_in_proizvode/podrocje_proizvodov/direktiva_o_splosni_varnosti_proizvodov/
- ZVZD-1 Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/11),
<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/103969>.
Zakonodajo s področja varnosti in zdravja pri delu sestavlja še več podzakonskih predpisov:
http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/delovna_razmerja_in_pravice_iz_dela/varnost_in_zdravje_pri_delu/ .
- OSHA Occupational Safety and Health Administration; EU-OSHA: Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu; <https://osha.europa.eu/sl>; priporočena stran za področje varnosti in zdravja pri delu: <http://www.osha.mddsz.gov.si/>
- OiRA Spletna aplikacija kot interaktivno orodje, namenjeno ocenjevanju tveganja v posameznih gospodarskih dejavnostih ... <http://www.osha.mddsz.gov.si/oira-ocenjevanje-tveganja> .
- ZVO-1 Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 41/04 30/16),
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1545>; zakon ima veliko podzakonskih predpisov: uredb in pravilnikov:
http://www.mop.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/okolje/zakon_o_varstvu_okolja/ .
- ZVPoz Zakon o varstvu pred požarom (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 9/11, 83/12 in 61/17 – GZ),

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO302>.

Zakonodajo s področja varstva pred požarom sestavlja še več podzakonskih predpisov:

http://www.mo.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/varstvo_pred_naravnimi_in_drugimi_nesrecami/#c17514.

- EZ-1 Energetski zakon (Uradni list RS, št. 76/2014, 81/15),
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6665>.
- ZGO-1 Zakon o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 102/04 ... 19/15),
http://www.mop.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/prostor/zakon_o_graditvi_objektov/.
- GZ Gradbeni zakon (Uradni list RS, št. 61/17); datum začetka uporabe 1.6.2018,
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO710>.
- TPP Tehnično prevzemni pogoji; tehnične specifikacije, zahteve za proizvode, dele in materiale, kot se določijo v načrtovanju (razvijanju) proizvoda in postanejo sestavni del urejanja razmerij (pogodbe) med kupcem in dobaviteljem ter predstavljajo osnovo za ugotavljanje in potrjevanje kakovosti (skladnosti z zahtevami kupca).
- TS Tehnične specifikacije – zapis o zahtevah za proizvode; Uredba (EU) št. 1025/2012 o evropski standardizaciji določa, da „tehnična specifikacija“ pomeni dokument, ki predpisuje tehnične zahteve, ki jih mora izpolniti proizvod, proces, storitev ali sistem, in ki določa eno ali več od npr.: zahtevane lastnosti proizvoda, kot so raven kakovosti, delovanje, interoperabilnost, varstvo okolja, zdravje, varnost ali mere, vključno z zahtevami, ki se uporabljajo za proizvod v zvezi z imenom, pod katerim se proizvod prodaja, izrazjem, simboli, preskušanjem in načini preskušanja, embalažo, označevanjem ali etiketiranjem in postopki za ugotavljanje skladnosti ...
- Standard Od priznanega organa za standardizacijo, znotraj ene ali več organizacij, združenj ali držav usklajene specifikacije, ki so v pomoč pri organiziranju, načrtovanju proizvodov in procesov; uporaba standardov je prostovoljna, so pa obvezni, kadar je to določeno v predpisu ali kadar se za to (prostovoljno) odloči

organizacija in to sporoča okolju; v primeru npr. gradbenih proizvodov je uporaba harmoniziranih standardov EN po objavi v Uradnem listu UE po preteku prehodnega obdobja obvezna; ko govorimo o standardih, moramo pravilno razumeti vlogo in pomen standardizacije ter le-to nedvoumno razlikovati od tehnične zakonodaje (predpisov), kljub sicer na področju proizvodov njuni ozki povezanosti; predmet urejanja standardizacije v EU (pravila o sodelovanju med evropskimi organizacijami za standardizacijo, nacionalnimi organi za standardizacijo, državami članicami in Komisijo, za nastajanje evropskih standardov in evropskih standardizacijskih dokumentov za proizvode in za storitve v podporo zakonodaji in politikam Unije in drugo) je Uredba (EU) št. 1025/2012 o evropski standardizaciji; glavni cilj standardizacije je opredelitev prostovoljnih tehničnih specifikacij ali specifikacij kakovosti, ki jih lahko izpolnjujejo sedanji ali prihodnji proizvodi ali proizvodni procesi; standardizacija lahko zajema različna vprašanja, kot so standardizacija različnih stopenj ali velikosti določenega proizvoda, ali tehnične specifikacije na trgih proizvodov ali storitev, za katera sta združljivost in interoperabilnost z drugimi proizvodi ali sistemi bistveni; uredba (EU) št. 1025/2012 med drugim uvodoma opredeljuje pojem „standard“ kot tehnično specifikacijo, ki jo je sprejel priznan organ za standardizacijo za večkratno ali stalno uporabo, skladnost s katero ni obvezna in (lahko) sodi v eno od naslednjih kategorij: „mednarodni standard“ (standard, ki ga je sprejel mednarodni organ za standardizacijo), „evropski standard“ (standard, ki ga je sprejela evropska organizacija za standardizacijo), „harmonizirani standard“ (evropski standard, sprejet na podlagi zahteve Komisije za uporabo usklajevalne zakonodaje Unije), „nacionalni standard“ (standard, ki ga je sprejel nacionalni organ za standardizacijo); Evropski standardi imajo na notranjem trgu zelo pomembno vlogo, na primer preko uporabe harmoniziranih standardov za zagotavljanje skladnosti proizvodov z bistvenimi zahtevami za te proizvode, ki jih določa ustrezna usklajevalna zakonodaja Unije; uredba pa takšne zahteve natančno opredeljuje, da se s tem prepreči napačno razlaganje pomena in vsebine standardizacije in vloge standardov.

EN European Norm (ang.), Norme Europeenne (fr.); Evropski standard.

hEN Harmonizirani evropski standard; znotraj EU usklajene tehnične specifikacije,

ki podpirajo usklajevalno zakonodajo EU in so v pomoč pri načrtovanju proizvodov, uporaba standardov je (npr. v predpisih Novega pristopa – NA, tudi po NLF) prostovoljna, so pa obvezni, kadar je to določeno v predpisu ali kadar se za to (prostovoljno) odloči proizvajalec in to sporoča okolju; v primeru gradbenih proizvodov je npr. uporaba harmoniziranih standardov po objavi v Uradnem listu UE in po preteku prehodnega obdobja obvezna.

CEN	Comité Européen de Normalisation (fr.), European Committee for Standardization (ang.); Evropski odbor za standardizacijo.
ISO	V vseh jezikih enotna kratica za mednarodni standard, ki je izvedena iz grške besede isos, ki pomeni enak; tudi kratica za mednarodno organizacijo za standardizacijo (International Organization for Standardization).
SIST	Slovenski inštitut za standardizacijo, tudi oznaka za slovenski standard.
EN ISO	Evropski standard EN, ki je nastal s prevzemom mednarodnega standarda ISO.
SIST EN	Slovenski standard SIST, ki je nastal s prevzemom evropskega standarda EN.
SIST ISO	Slovenski standard SIST, ki je nastal s prevzemom mednarodnega standarda ISO.
SIST EN ISO	Slovenski standard SIST, ki je nastal s prevzemom evropskega standarda EN ISO.
BS	British Standards; britanski standard.
DIN	Deutsches Institut für Normung (ger.); nemška organizacija za standardizacijo, tudi oznaka za nemške nacionalne standarde.
AFNOR	Association Française de Normalisation (fr.); francoska organizacija za standardizacijo.
NF	Normes Françaises (fr.); oznaka za francoske standarde.

ANSI	American National Standards Institute; ameriški nacionalni inštitut za standarde (ANSI) je zasebna neprofitna organizacija, ki nadzira razvoj prostovoljnih soglasnih standardov za izdelke, storitve, procese, sisteme in osebje v ZDA; tudi usklajuje ameriške standarde z mednarodnimi standardi, tako da se ameriški izdelki lahko uporabljajo po vsem svetu.
ASTM	American Standards for Testing of Materials; (od leta 2001 dalje: ASTM International) je mednarodna organizacija za standardizacijo in preskušanje s sedežem v ZDA (West Conshohocken, PA) in tudi pisarnami v Belgiji, Kanadi, na Kitajskem, v Mehiki; ASTM razvija (v skladu z vodilnimi načeli Svetovne trgovinske organizacije) in objavlja tehnične standarde, ki so doseženi s soglasjem in se prostovoljno uporabljajo za široko paleto izdelkov, materialov, sistemov in storitev.
VDA	Verband der Automobilindustrie (ger.); zveza, v katero so vključena vsa pomembna nemška podjetja avtomobilske industrije.
VDA 6.1	Verband der Automobilindustrie e. V.: standard sistema vodenja kakovosti, kot se ga uporablja v avtomobilski industriji v Nemčiji; poleg VDA 6.1 imajo še višji stopnji: VDA 6.2 in VDA 6.4
QS 9000	Standard kakovosti, ki so ga razvili ameriški proizvajalci avtomobilov (General Motors, Chrysler in Ford) in uvedli leta 1994
TAB	Technical Assessment Body; Organ za tehnično ocenjevanje gradbenih proizvodov
AVCP	Assessment and Verification of Constancy of Performance; Sistem za ocenjevanje in preverjanje nespremenljivosti lastnosti gradbenega proizvoda.
FPC	Factory Production Control; Tovarniška kontrola proizvodnje, kot je določena v zakonodaji za gradbene proizvode.
NKP	Notranja kontrola proizvodnje, kot je določena v zakonodaji za gradbene proizvode.

DoP	Declaration of Performance; Izjava o lastnostih; izjava, ki jo poda proizvajalec gradbenega proizvoda po Uredbi (EU) številka 305/2011.
CPD	Construction Products Directive; Direktiva o gradbenih proizvodih 89/106/EGS, veljavna do 1. 7. 2013, ko jo je zamenjala Uredba (EU) 305/2011 – CPR.
DoC	Declaration of Conformity; Izjava o skladnosti.
ITT / ZTP	Initial Type Testing / Začetni tipski preskus gradbenega proizvoda (po stari direktivi o gradbenih proizvodih 89/106/EGS - CPD); po CPR: določitev tipa proizvoda.
NPD	No Performance Determined; lastnosti niso določene; uporablja se pri označevanju (predvsem gradbenih) proizvodov, ko se proizvajalci odločajo, da za neko lastnost proizvoda, ki so sicer določene za (prostovoljno) navedbo v okviru predpisa, ne podajo podatka
ZAG	Zavod za gradbeništvo; tudi priglašeni organ za zelo široko področje gradbenih proizvodov (NB 1404 - http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/index.cfm?fuseaction=notifiedbody.notifiedbody&refe_cd=EPO S%5F50353), tudi TAB (organ za tehnično ocenjevanje - http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/index.cfm?fuseaction=notifiedbody.notifiedbody&refe_cd=EPO S%5F54754).
STS	Slovensko tehnično soglasje; nacionalna tehnična specifikacija za gradbene proizvode, ki si jo pridobi proizvajalec, če za gradbeni proizvod ne obstaja harmonizirana tehnična specifikacija.
WRAS	Water Regulations Advisory Scheme - Svetovalna shema vodnih predpisov; tudi kot oznaka skladnosti, ki dokazuje, da izdelek ustreza zahtevam predpisov o vodah iz leta 1999 v Združenem kraljestvu
P-MPPV	Priporočila za ocenjevanje primernosti materialov in proizvodov, ki prihajajo v stik s pitno vodo in so del vodovodnega omrežja in interne vodovodne napeljave

DWGV Deutscher Verein des Gas- und Wasserfaches; nemško združenje za plin in vodo
s sedežem v Bonnu

ÖWGV Österreichische Vereinigung für das Gas- und Wasserfach; avstrijsko združenje
za plin in vodo s sedežem na Dunaju

SEZNAM kratic in okrajšav s področja kakovosti

KZP	Kakovost in zanesljivost procesov – predmetno področje v višješolskem strokovnem izobraževanju. Katalog znanja .
QA	Quality Assurance (en); zagotavljanje kakovosti; preprečevanje napak na izdelkih in storitvah
QC	Quality Control (en); nadzor kakovosti; prepoznavanje napaka
CQI	Continuous Quality Improvement (en); stalno izboljševanje kakovost
ISO	V vseh jezikih enotna kratica za mednarodni standard, ki je izvedena iz grške besede isos, ki pomeni enak; tudi kratica za mednarodno organizacijo za standardizacijo (International Organization for Standardization).
EN	European Norm (ang.); Evropski standard.
SIST	Slovenski inštitut za standardizacijo, tudi oznaka za slovenski standard.
ISO 9001	Mednarodni (ISO) standard za sistem vodenja kakovosti, zadnja izdaja je ISO 9001:2015, v Sloveniji je izdan kot: SIST EN ISO 9001:2015.
SRO	ISO 14001:2015 Sistemi ravnanja z okoljem - Zahteve z navodili za uporabo.
ISO 50001	Sistemi upravljanja z energijo - Zahteve z navodili za uporabo.
TQM	Total Quality Management; Celovito zagotavljanje kakovosti.
CIP	Continual Improvement Process; Proces stalnega (nenehnega) izboljševanja.
PDCA	Plan-Do-Check-Act; Planiraj-izvedi-nadziraj-ukrepaj; Iterativni način vodenja v štirih korakih za stalno izboljševanje procesov.
PDSA	Plan-Do-Study-Act; Planiraj-izvedi-preučuj-ukrepaj.
PPAP	Production Part Approval Process; proces (začetne) odobritve izdelave

proizvodov

SDCA	Standardize-Do-Check-Act; Standardiziraj, naredi, preveri, ukrepaj; PDCA cikel omogoča stalno izboljševanje organizacijskih procesov zato, da se enake težave ne bodo ponovile; PDCA ciklu sledi SDCA cikel, ki umiri nestabilne razmere, ki jih je povzročila novost, vpeljana s PDCA ciklom.
DMAIC	Define-Measure-Analyse-Improve-Control; Definiraj, meri, analiziraj, izboljšaj, oceni; metodologija – oblika pristopa k: TPM (Total Productive Maintenance), 6 sigma (Six Sigma) in drugih TQM pristopov in se uporablja za reševanje kompleksnih problemov in izboljševanje kakovosti že obstoječih proizvodov in procesov.
6σ / (Six Sigma)	Nabor tehnik in orodij za izboljšanje procesov, uveden najprej pri Motorola v letu 1986; njen namen je izboljšati kakovost proizvodnega procesa z ugotavljanjem in odpravljanjem vzrokov napak ter z zmanjševanjem variabilnosti v proizvodnih in poslovnih procesih.
FMEA	Failure Modes and Effects Analysis; Analiza možnih napak in posledic; Metoda preventivne in kvalitativne analize; analiza možnih napak, njihovo zgodnje odkrivanje, proučevanje posledic in odpravljanje vzrokov pri načrtovanju proizvoda ali procesa.
RPN	Risk Priority Number; Kazalnik (v metodi FMEA), uporabljen pri ocenjevanju tveganja za pomoč prepoznati kritične načine okvare, povezane z zasnovo proizvoda ali procesom. $RPN (RPZ) = Resnost \times Pojavnost \times Odkrivanje (Zaznavanje) - vrednost se giblje 1 - 1000$
SFMEA	Safety Failure Modes and Effect Analysis; Varnostna analiza možnih napak in njihovih posledic v fazi razvoja proizvoda.
PFMEA	Process Failure Mode and Effect Analysis; Analiza napak in posledic v fazi procesa izdelave.

TPM / CPV	Total Productive Maintenance / Celovito produktivno vzdrževanje.
TPM2	Total Productive Maintenance (TPM2 = TPM); Celovito produktivno vzdrževanje vseh procesov je danes učinkovit sistem vodenja proizvodne gospodarske družbe in vzpostavitev LEAN (vitke) organizacije.
OEE	Overall Equipment Effectiveness; kazalnik zmogljivosti delovne opreme: skupna učinkovitost opreme v podjetje; kazalnik je sestavljen iz treh faktorjev (ang.: Availability, Performance, Quality): razpoložljivost, zmogljivost in kakovost.
RCM	Reliability Centered Maintenance; v zanesljivost osredotočeno vzdrževanje.
LEAN	Vitka proizvodnja, tudi vitka organiziranost in vitka organizacija.
FIFO	First In First Out – Sistem pobiranja zalog («prvi najprej ven»); Sistem
LIFO	(metoda obvladovanja in vrednotenja zalog) FIFO (First In First Out) pomeni, da se pri porabi blaga uporablja blago, ki je prišlo prvo notri (jemljemo od spodaj), dočim metoda LIFO (Last In First Out) pomeni, da se pri porabi blaga uporablja sistem, kjer uporabljamo najprej blago, ki je prišlo zadnje notri (jemljemo od zgoraj).
SMED	Single Minute Exchange of Dies; "menjava orodij v manj kot desetih minutah»; metoda za skrajševanje časov menjav v proizvodnji.
MTTR	Mean Time To Repair; Čas popravila.
MTBF	Mean Time Between Failure; Čas delovanja med popravili.
5S	Seiri (Sort), Seiton (Set In Order), Seiso (Shine), Seiketsu (Standardize), Shitsuke (Sustain); Sortiranje, organiziranje, čiščenje, standardiziranje, vzdrževanje samodiscipline.
6S	Sort, Set In Order, Shine, Standardize, Sustain, Safety; Sortiranje, organiziranje, čiščenje, standardiziranje, vzdrževanje samodiscipline, varnost

na delovnem mestu.

8D	Metoda, ki jo uporabljamo za timsko ali individualno reševanje problemov v 8-ih sistematičnih korakih in zagotavlja, da odpravimo dejanske vzroke problema (npr. neskladnosti izdelka ali neskladnosti delovanja procesa) in se izognemo njegovi ponovitvi.
KVP – Kaizen	Kontinuierlicher Verbesserungsprozess; Kontinuiran proces izboljšav; »Kai« – pomeni spremembo, in »zen« – na boljše.
POKA YOKE	Izogibanje nenamernim človeškim napakam.
KANBAN	Krmiljenje materialnega toka v proizvodnji.
JIT	Just In Time; Koncept poslovanja brez zalog.
TPS	Toyota Production System; Integrirani socialno-tehnični sistem, ki ga je razvila družba Toyota in vključuje vodstveno filozofijo in prakse; TPS organizira proizvodnjo in logistiko (za proizvajalce v avtomobilski industriji), vključno z interakcijo z dobavitelji in odjemalci.
KKKKKZ / 5W2H	Kaj, kje, kdaj, kdo, kako, zakaj / What, Where, When, Who, How (will it be done), How (much will cost); metoda 5W2H je učinkovito orodje za vodenje, preprosto in enostavno za uporabo, pristop ni nič drugega kot kvalificiran, strukturiran in praktičen akcijski načrt z natančno določenimi fazami: Kaj bo storjeno? Zakaj bo to storjeno? Kje bo to storjeno? Kdaj bo to storjeno? Kdo bo to storil in kdo je odgovoren za to? Kako bo to storjeno? Koliko bo to stalo?; metoda pri timskem delu omogoča prepoznavanje in raziskavo možnih vzrokov v zvezi z kompleksnejšim problemom ali stanjem, da bi se odkrili izvorni vzroki.
5x Why / 5 x Zakaj	Metoda spraševanja, ki vodi k identifikaciji osnovnega vzroka ali vzrokov problema; njena raba je univerzalna; najpogosteje jo uporabljamo pri obravnavanju problemov ali napak: kakovosti, varnosti pri delu, izgubah proizvodne učinkovitosti.

BRAINSTORMING	Skupinska tehnika za generacijo čim večjega števila novih idej za rešitev določenega problema (tudi: »možganska nevihta«, »nevihta idej« ...).
JIDOKA	Avtonomizacija – avtomatizacija s človeško inteligenco.
MILKRUN	Metoda v logistiki za zbiranje oz. distribucijo blaga.
V-P Diagram	Vzorčno posledična analiza; v timskem delu nam omogoča prepoznavanje, raziskavo in transparenten prikaz vseh možnih vzrokov v zvezi s problemom ali stanjem, da bi se odkrili izvorni vzroki.
PARETO DIAGRAM	Pareto analiza – osredotočenje na ključne probleme; histogram, ki je urejen glede na frekvenco pojavov, pri katerem vzroke ali probleme razvrstimo po vrednosti;
ISO TS 16949:2009	Mednarodni standard na osnovi tehničnih specifikacij sistema vodenja kakovosti – Posebne zahteve za uporabo ISO 9001: 2008 v organizacijah s serijsko proizvodnjo in proizvodnjo nadomestnih delov v avtomobilski industriji. Izšel je nov avtomobilski standard IATF 16949:2016, ki nadomešča sedanji standard ISO/TS 16949:2009. Novi IATF 16949 v celoti spoštuje strukturo in zahteve ISO 9001:2015 oziroma le-tega nadgrajuje. Prehodno obdobje za prehod na novi standard se zaključí 14. Septembra 2018.
BENCHMARKING	Proces v organizaciji, v katerem ovrednotimo prakse, tehnologijo, vrednost (za kupca) v primerjavi z drugimi organizacijami, ki delujejo na istem področju.
PPM	Parts Per Million; Število enot neskladnih proizvodov na milijon enot dobavljenih proizvodov.
APQP	Advanced Product Quality Planning; Napredno načrtovanje kakovosti; definiranje in izvedba aktivnosti, ki so potrebne, da bi zagotovili izdelek, ki izpolnjuje zahteve in pričakovanja kupca, tudi PPAP postopki.
PPAP	Production Part Approval Process; Postopek odobritve izdelave proizvodov; dosledno izpolnjevanje vseh korakov v potrjevanju serijskih izdelkov pri

dobavitelju glede na zahteve kupca.

- SPC Statistical Process Control; Statistična kontrola procesa; Metoda statističnega nadzora procesa. S tem orodjem obvladujemo variacije v procesu z uporabo kontrolnih kart, vzorčenja, kazalcev sposobnosti procesa
- MSA Measurement Systems Analysis; Študija analize merilnih sistemov; z analizo merilnih sistemov MSA prepoznavamo in ovrednotimo različne vire variacij, ki lahko vplivajo na merilni sistem, kot so npr. napake meritve.
- QFD Quality Function Deployment; razvijanje funkcije kakovosti oz hiša kakovosti
- USR User Requirements Specification; Specifikacija uporabniških zahtev

Nekatere splošne kratice

CNC	Computer Numerical Control (en); računalniško numerično krmiljenje
NC	Numerical Control (en); numerično krmiljenje (številsko upravljanje); obdelovalnemu stroju posredujemo vse podatke za obdelavo v numerični obliki
3D	Three-Dimensional (en), tri dimenzijsko
2D	Two-Dimensional (en), dvo dimenzijsko
HSS	High-Speed Steel (en); hitrorezna jekla
HM	HM - Hard metal (en); trda kovina
N7, H7, F7, G7	Oznaka tolerance (dopustno odstopanje od nazivne mere) za izvrtine in druge notranje mere po tolerančnem sistemu ISO (SIST EN ISO 286-1:2010 in SIST EN ISO 286-2:2010/AC:2014) <ul style="list-style-type: none">- črkovna oznaka: oznaka tolerančnega polja (nad, vmes ali pod ničelnico,- številčna vrednost: oznaka IT tolerančne stopnje
PP	Polipropilen; vrsta termoplastičnega materiala
ABS	Akronitril-butadien stirel; vrsta termoplastičnega materiala
PEI	Termoplastični material (polimer): Polyethylenimine; polietilenimin
PEEK	Termoplastični material (organski termoplastični polimer): Polyether ether ketone; polieter eter keton
ASME	American Society of Mechanical Engineers, pri tlačnih posodah: program za zagotovitev skladnosti s pravili in predpisi za ameriški (in azijski) trg
U, UM	Sistem certificiranja in označevanja tlačnih posod po ASME za ameriški (in

azijski) trg; razlika je v velikosti posod in načinu izvajanja certificiranja

MS	Microsoft Project je programski izdelek za upravljanje projekta, ki ga je razvil in prodaja Microsoft; zasnovan je tako, da pomaga vodji projektov pri oblikovanju načrta, dodeljevanju sredstev nalogam, sledenju napredku, upravljanju proračuna in analizi delovnih obremenitev
USR	User Requirements Specification; Specifikacija uporabniških zahtev
SAP	Systeme, Anwendungen und Produkte in der Datenverarbeitung (nem.); Systems, Applications & Products in Data Processing (an.); tudi: Sistemi, aplikacije in produkti za obdelavo podatkov – ime firme v Sloveniji, ki nudi ta informacijski sistem (aplikacijsko programsko opremo SAP)
ABC	Activity Based Costing; v proizvodnem sistemu se pojavlja veliko število materialnih postavk, ki pa s stroškovnega vidika niso vse enako pomembne za poslovanje; materialne postavke je zato smotrno grupirati v tri skupine, razrede A, B, C ...
5 R	Right Quality, Right Quantity, Right Time, Right Source, Right Price; pravilni: kakovost, količina, čas, dobavitelj, cena
MDM	Master Data Management; upravljanje glavnih podatkov
RF	Radio Frequency; radiofrekvenčna identifikacija
PM	Preventive Maintenance; preventivno vzdrževanje
BOM	Bill of materials; seznam materialov
FIFO	First In First Out – Sistem pobiranja zalog (»prvi najprej ven«); Sistem
LIFO	(metoda obvladovanja in vrednotenja zalog) FIFO (First In First Out) pomeni, da se pri porabi blaga uporablja blago, ki je prišlo prvo notri (jemljemo od spodaj), dočim metoda LIFO (Last In First Out) pomeni, da se pri porabi blaga uporablja sistem, kjer uporabljamo najprej blago, ki je prišlo zadnje notri (jemljemo od zgoraj).

